

Het Angelus

Nieuwsbrief 40

Jaargang 13 ♦ september 2021

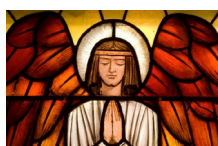

Cultureel Erfgoed
Annuntiaten Heverlee

1. Grote schoolmaak

Het was de voorbije weken weer een herkenbaar beeld in en om veel scholen in Vlaanderen. Een bont gelegenheidspersoneel nam zowat alles onder handen om op 1 september een opgefriste start te kunnen nemen. In Wallonië was die voorbereiding op veel plaatsen wel bijzonder heftig. De foto's hierboven komen van de vrije basisschool in Fraipont, op een 7tal kilometer van Pepinster. Die school verdween zes weken geleden onder een kolkende watermassa.

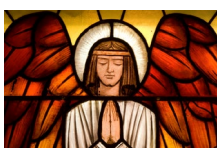
De anders uiterst charmant gelegen school met prachtig uitzicht over de Vesder veranderde op 15 juli in een apocalyptisch decor. Het hoofdgebouw, de historische villa Siane, en de nevengebouwen kwamen anderhalve meter onder water te staan. Het park rondom met fraaie buitenaanleg werd volledig verwoest. Na het wegtrekken van het water, trof men interieur, materiaal en archief stukgeslagen en onder een sliblaag terug. Het was een danteske aanblik voor de directie, leerkrachten en ouders.

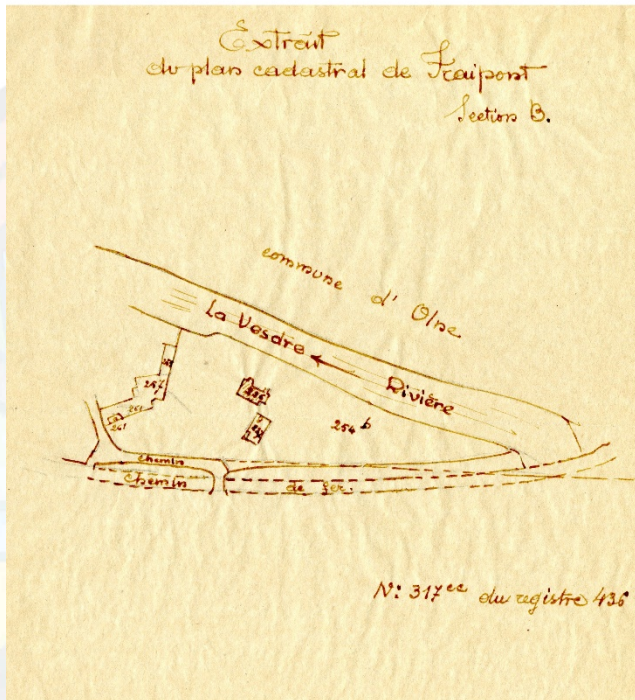
Directrice Mariane Gofette en haar collega's van de 'Ecole libre Fondamentale de Fraipont' werkten vanaf dag 1 alsof hun leven er van afhing. Ze kregen heel wat hulp van ouders en vrijwilligers in het dorp. LN 24, de nieuwszender van de Franse Gemeenschap, maakte er halverwege de vakantie een mooie momentopname van.

Het was allemaal geruststellend nieuws voor de 95-jarige Marie Paul Delchambre. De zuster woont inmiddels al geruime tijd in Brussel maar haar hart is nog altijd een beetje in Fraipont. Zelf afkomstig uit Hannuit bij Luik trad ze in 1944 in bij de annuntiaten van Heverlee. Ze studeerde voor onderwijzeres en was er gedurende meer dan 20 jaar - van ca 1960 tot 1980 - schoolhoofd. De pionierstijd van Fraipont lag toen nog vers in het geheugen. De zusters annuntiaten van Heverlee startten de school in 1940 dan ook onder vrij bijzondere omstandigheden. Door de Duitse inval lag het vervoer in de regio volledig plat en geraakten de kinderen van Fraipont niet meer in de nabijgelegen school in Banneux. Zusters van Banneux bleven niet bij de pakken zitten. Zonder al te veel met het moederhuis in Heverlee te kunnen overleggen richtten ze vanaf 4 juni 1940 tijdelijk een schooltje in in twee beestenwagens in Fraipont. Ze kregen de steun van de plaatselijke pastoor die hemel en aarde bewoog voor het pop-up schooltje. Een jaar later kocht het moederhuis dan de villa Siane met

de bedoeling er de school in onder te brengen. Dat bleek andermaal een streep door de rekening. De villa werd opgeëist door de Duitse bezetter, zodat er niets anders opzat dan op het terrein barakken op te trekken. Ze deden dienst als de eerste klassen van de 'Ecole Mère de Dieu'. Van een vrijgave van de villa was geen sprake, ook niet toen tijdens de ijsskoude winter van 1941 het lesgeven in de barakken zo goed als onmogelijk werd.

Chaufontaine, le 24 septembre 1941

Monsieur
le Curé M. Georges.
F r a i p o n t .

Concern: l'évacuation de la propriété de Fraipont.
relat: votre lettre du 24-9-41.

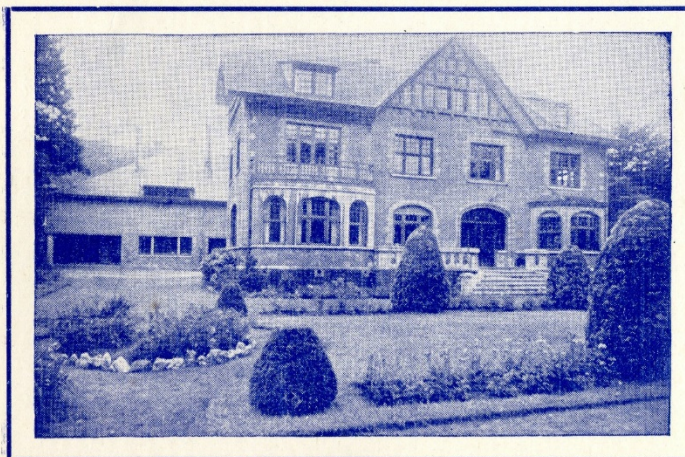
Notre Service a apprécié à sa juste valeur vos projets et votre désir de transférer en vue de l'hiver, les classes qui se trouvent actuellement dans des baraquements tout à fait insuffisants dans un bâtiment solide.

Cependant nous devons vous faire savoir que la réquisition de la maison dont il est question, doit être maintenue pour l'unité, pour abriter l'état major et comme locaux de service; car nous devons envisager qu'à bref délai l'état major de Chaufontaine y sera transféré. Vu les conditions architecturales de Fraipont, aucun bâtiment pouvant être libéré ne peut convenir pour l'unité. La maison du concierge que vous nous offrez en remplacement doit être éliminée car elle ne convient absolument pas.

S'il résulte pour vous de cette mesure certains désavantages sérieux, nous vous signalerons déjà dès maintenant, afin d'anticiper d'autres objections éventuelles, qu'avant d'acquiescer cette propriété vous avez négligé de vous informer si celle-ci pourrait être libérée.

S. Mittag

Ecole "Mère de Dieu," FRAIPONT

Section Professionnelle

Enseignement gratuit

Cours généraux

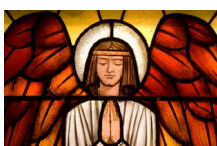
Cours techniques

Cours ménagers

lingerie
coupe
confection

Inscriptions et renseignements à l'école, rue Village, 557, en face de la gare de FRAIPONT Tél. 244 Nessonvaux

Petitot, Romel

De komende weken zijn opnieuw een beetje pionierstijd in Fraipont. Het schooljaar start in containers met in de onmiddellijke nabijheid de oude school die volledig moet worden gestript tot er alleen een ruwbouw overblijft. Beploistering en kapotte vloeren worden weggehaald alvorens aan het heropbouw kan worden begonnen. Maar het buitenterrein oogt al terug mooi. Door de talloze reacties op oproepen via de sociale media werd ook een oplossing gevonden voor het schoolmeubilair, het didactisch en spelmateriaal waarvan weinig was te redden. Zelfs de oproep voor een donatie van nieuwe gummilaarzen bleef niet zonder reacties. Ouders en leerkrachten dromen er intussen van hun school nog mooier te maken dan ze al was.

Ecole Libre de Fraipont

27 juli om 07:21 · 🌐

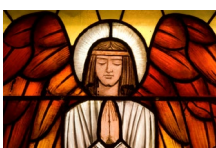

Geen pauze dit weekend... jullie waren erbij...

Dankzij de energie van de vele vrijwilligers die langskomen of terugkeren, verandert het landschap van onze school met de dag...

Bedankt, bedankt, bedankt...

De stabiliteit van gebouwen en bomen is gecontroleerd door de deskundigen, de preau (of wat er nog van over was) is verwijderd, het park vindt zijn sporen terug.

2. De Vesder leert ons een lesje

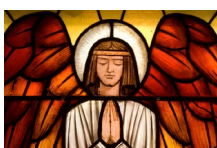
Heb jij nog op een kameel gezeten voor de schoolfotoğraf? Dan herinner je je ongetwijfeld ook de schoolreizen naar Wallonië, waar je in je regenjas wind stond te vangen aan het hellend vlak van Ronquières of aan het gigantische stuwmeer van de Gileppe. Geen idee of dit soort kennis nog in het omgevingsonderwijs voorkomt, maar enkele decennia terug kregen kinderen in de lessen 'W.O.' blinde kaartjes van België voorgeschoteld waarop ze in hun kleinste handschrift exotische namen als Samber, Semois, Lesse en Vesder schreven bij paarse kronkelende lijntjes. Ik was fan van aardrijkskunde en geschiedenis maar de reden van die specifieke lesinhoud en van de leerrijke reisbestemmingen ontging mij als tienjarige wel een beetje. Ik vermoed dat ook de leraressen zonder er verder bij stil te staan getrouw het toenmalig curriculum volgden.

De Vesder leert ons zoveel jaar later een lesje. Het is een niet te onderschatten rivier. Van oudsher ontspringt ze met ontelbare kleine stroompjes in Duitsland en is het een grillige veenrivier met steeds wisselende waterstanden. De bewuste stuwdam van de Gileppe werd al in de loop van 1865-1875 aangelegd. Ze was een ingenieus huzarenstukje. Het was de eerste betonnen watermuur van die omvang die in Europa werd aangelegd. Hij liet toe het waterpeil van de Vesder en haar zijrivieren te reguleren en de plaatselijke textielindustrie permanent van voldoende onbezoedeld veenwater te voorzien. Dat rivierwater was een economische zegen. Het had namelijk een hoge zuurtegraad en was daarom uiterst geschikt voor het wassen van schapenwol. Eens het waterpeil en de watertoevoer onder controle, werd de rivier een belangrijke motor voor een zeer specifieke activiteit, met name de wolindustrie.

Vandaag is die economische activiteit in het dal van de Vesder volledig weggedeedsterd. In de tweede helft van de negentiende eeuw rezen aan haar oever fabrieken uit de grond en was haar dal een aantrekkingspool. Diverse oude fabrieken in Verviers herinneren hieraan. Het Wolmuseum in Hodimont en het museum Aqualaine in Verviers vertellen het verhaal van water en wol in een adem.

Net als Verviers dankt het momenteel zeer zwaar getroffen Pepinster zijn ontstaan en groei als industriestadje aan het water. De art-deco gevel van de volledig in verval liggende textiel fabriek aan de Vesder getuigt van het rijke economische verleden. De lakenfabriek van Lieutenant & Peltzer was een van de grootste bedrijven die er gevestigd waren. Ze kwam in 1921 in handen van de broers Jules en Georges Regout, zonen van de Maastrichtse wolfabrikant Jules Regout. Onder de naam *Textile de Pepinster* maakte het bedrijf in de 20ste eeuw een nieuwe bloeiperiode door. De ontsluiting via het spoor werd als in het midden van de 19de eeuw gerealiseerd. Het station van Pepinster werd in 1843 aangesloten op het spoorwegnet en kwam te liggen op het kruispunt van twee internationale lijnen. (...).

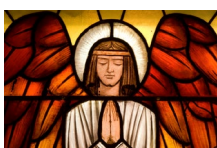

Er hangt heel wat erfgoed vast aan dit aardrijkskundig en economisch gegeven. Vernuft en traditie zijn een kenmerkende combinatie van de neogotische architectuur. Daarom hoeft het ons eigenlijk niet te verbazen dat precies in die streek ook een pareltje van neogotische architectuur werd neer geplant: de kerk van Sint-Antonius heremiet in Pepinster. Het kerkgebouw heeft geen monumentaal en uitnodigend portaal. Je betreedt het langs opzij in een hoek met de pastorie. Daardoor krijgt de site iets van een besloten abdij

Dit weinig uitnodigende karakter wekte in de loop der jaren wel wat reactie bij de plaatselijke bevolking. Was deze kerk, die er op initiatief van de ondernemende pastoor Balau kwam, wel bedoeld voor de gewone man of vrouw van Pepinster? Misschien had het rijkelijke interieur hier ook wat mee te maken. Wie de kerk betrad, maakte tot voor kort kennis met een bijzonder fraai en gaaf bewaard neogotisch kerkinterieur. Architect Clement Leonard putte uit het rijke artistieke patrimonium van het land om de kerk uit te monteren tot een toonvoorbeeld van neogotiek. Het gewelf is opgetrokken volgens het systeem Francart: in een ijzeren gebinte in wiegvorm zijn okerrode platen in gebakken aarde van 80 bij 40 cm gelegd.

Op de muren, zie je overal waar je kijkt schilderijen met religieuze taferelen: een middeleeuws beeldverhaal. De kerk telt bij de zeshonderd personages, geschilderd of gebeeldhouwd. Buitengewoon geslaagd is de gekroonde Maagd boven het rechteraltaar. Talrijk en erg mooi zijn ook de glasramen. Verrassend, alhoewel misschien niet gezien de grondstof van de streek, is de monumentale kruisweg met achttien grote wandtapijten. Die zijn geïnspireerd door oude Brusselse tapijten. Ze werden vervaardigd in de Tapijtschool van het Heilig Hartinstituut Heverlee in de periode 1905-1910.

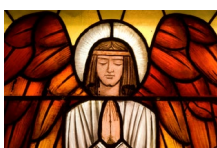
Momenteel ligt deze kerk in een no-gozone. Het blijft bang afwachten wat de schade aan dit culturele patrimonium zal zijn. De eerste beelden zijn niet geruststellend. Ze tonen een weggespoelde ondergrond en opgestapeld meubilair. Bang afwachten wat dit wordt.

3. Relas van een ongewone vakantieshift

In juli 2021 bereikten ons de beelden van catastrofale toestanden in eigen land. Meestal zijn dit soort rampen ver weg gebeurd en verdwijnt de televisie-actualiteit even snel als ze gekomen is. Mijn zomervakantie had net door coronamaatregelen een andere wending genomen. De geplande voorbereidende vergaderingen op het kloosterkapittel gingen niet door. De Congolese en Burundese medezusters kregen geen visum voor België. Mijn agenda oogde onverwacht een stuk leger. Ik werd een dag per week vrijwilliger bij Poverello, genoot van mijn ukelele en orgellessen, bond de strijd aan tegen het onkruid, werkte als vrijwilliger in de cafetaria en het pastorale team van het plaatselijke WZC en ik maakte confituur. Toen het Rode Kruis een oproep deed voor vrijwilligers in het rampgebied in Wallonië, schreef ik mij meteen in. Op 6 augustus kon ik aansluiten bij een logistiek team in Pepinster. Op 10 augustus ging ik hulp verlenen in het nabijgelegen Theux.

De ritten heen en terug zullen mij voor altijd bijblijven. De eerste keer onderweg met de wagen zag ik vanaf Verviers een enorme ravage. Ik kende de beelden maar hier doorrijden was zo aangrijpend dat het me maar moeilijk lukte om hier foto's van te nemen. Bij het terugrijden stonden politiediensten aan de invalswegen. Zomaar afstappen mocht niet vanwege de gevaren op het terrein, het risico op plundering of sightseeing. Heel veel wegen waren

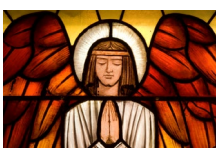
afgesloten zodat ik verplicht was door het centrum van Luik naar huis te rijden. Het leek wel of ik uit oorlogsgebied kwam. Het straatbeeld had ook die 10de augustus op weg naar Theux iets van een oorlogstaferaal. Kapot gereten woningen, de bruine waterlijn die alle gevels markeerde, treinsporen die verzakt lagen in het water, een container die heel bizar in een voortuin was beland, een weggespoeld voetbalveld, een volledige winkelinrichting op straat gekiept, massa's huisraad die op stapels lagen voor de ophalingsdiensten, verzekeraars die met dossiers onder de arm rond gingen, niet wetend waar eerst te kijken...

Mijn hulpdag in Pepinster bracht ik door in de plaatselijke sporthal. Ik had mij er om 8 uur 's ochtends aangemeld en verzamelde er met een groep van een 40tal Vlamingen. Het gebouw had zelf onder water gestaan en stonk verschrikkelijk. In afwachting dat het zou worden afgebroken deed het dienst als stockeer- en dispatchruimte van de meest uiteenlopende levenswaren. Een deel van het team ging 's middags eten rondbrengen aan huis, een ander deel waaronder ikzelf bleef in de sporthal en stond in voor het verzamelen, ordenen en uitdelen van de goederen. Wat kon meegegeven worden was voorlopig heel beperkt. Reinigingsmiddelen stonden met stip genoteerd op de bestellijstjes die we in handen kregen. Aan de foodtruck was weinig anders dan snelle happen te verkrijgen. Enkele dagen later in Theux fungeerde een open tent als winkeltje - bevoorradingsplek. Ik ging ditmaal met een team van vijf Vlamingen op pad. We bedeeden maaltijden aan huis bij alleenstaande mensen. We deden een babbeltje en als we zorgnoden vaststelden, gaven we die door aan het Rode Kruis. Bewoners reageerden heel verschillend: nu eens geagiteerd en hyper spraakzaam, dan weer zeer gelaten.

Uiteindelijk beperkte mijn vrijwilligerswerk zich tot twee dagen. Wat ik kon betekenen was summier maar het maakte op wel mij een diepe indruk. Gewoon en bijna anoniem de handen uit de mouwen steken. Het werd in elk geval iets heel anders dan een kapittel voorbereiden.

Zr Rozemie Couckuyt

4. Heilig Hartinstituut opent zijn deuren voor jou

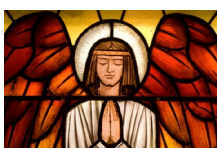

Inclusie: het is voor een instituut als het Heilig Hart en voor de zusters annuntiaten een manier van leven: als onderwijsinstelling, ontmoetingsplek, zorg- en erfgoeddorp. Meedoen aan **Open Monumentendag** op **zondag 12 september 2021** hoort daar ook bij, dit jaar met vele rondleidingen op de campus, een VIP-rondleiding voor mensen met een visuele beperking en de uitwerking van een nieuw escapespel voor de Akabescouts. We heten je heel de dag welkom. Wil je een gegidste rondleiding, vergeet je dan niet vooraf in te schrijven.

Bejaarden met en zonder zorgnoden, studenten en jongeren in een traject van begeleid zelfstandig wonen betrekken de kleinschalige wooneenheden van Sociopolis. Hier wordt het inclusieve idee van een 'zorgdorp' waargemaakt. Die visie wordt doorgetrokken in de tewerkstelling. Het WZC annuntiaten draagt trots het label van 'inclusieve organisatie', toegekend door vzw Synkroon.

De school is vlakbij en werkt op heel regelmatige basis [samen](#) met het woonzorgcentrum en met de andere partners op de campus. 'Samen leer je meer' is de baseline in de nieuwe visietekst, en komt in het nieuwe filmpje en het logo visueel mooi tot uiting. Het samenwerken gebeurt over leeftijden, graden, campussen en grenzen heen. Bekijk hier het nieuwe [filmpje](#) van de school.

Benieuwd naar wat die open campus op Open Monumentendag te bieden heeft? Kom dan zeker eens langs of schrijf je in voor een van de rondleidingen. Op 12 september is het **iedereen welkomdag**. Geïnteresseerd in de geschiedenis van de zorg? Benieuwd hoe inclusie vorm krijgt op de campus? De pop-up tentoonstellingen 'Vele handen' van KADOC en 'Inclusief' vullen zondag voor één dag de schoolgangen

Wanneer: zondag 12 september 2021 10 tot 18 uur

Prijs: Gratis

Waar: Naamsessteenweg 355 3001 Heverlee

De site is toegankelijk voor rolstoelgebruikers

Wat:

Expo: vrije toegang

Rondleidingen: inschrijving verplicht

Kapel : om 10, 12, 14u (duur 60 min)

Kapel VIP (voor mensen met visuele beperking): 16 u

Campus: om 10, 12, 14 en 16u (duur 75 min)

Inschrijven: <https://leuven.be/rondleidingen-heilig-hartinstituut>

Toegankelijkheid

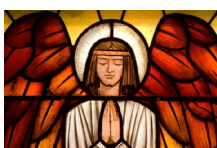
Met de wagen: gratis bezoekersparking

Met het openbaar vervoer:

> **Trein:** Op 800m van de campus ligt het station van Heverlee. Op

<https://www.belgiantrain.be/nl> kan je de meest recente uurregeling raadplegen (lijn S 20 Leuven-Waver).

> **Bus:** Lijnen nr 1 en 2/ TEC nr 18 brengen je naar de voorkant van het instituut.

5. Erfgoeddag maakt school

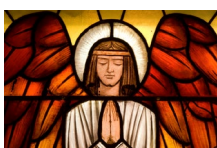

Erfgoeddag 2022 wordt een heel bijzondere editie. Zeker voor iedereen die de band tussen erfgoed en onderwijs wil versterken. Met de roepnaam 'Erfgoeddag maakt school' belicht het evenement dan het erfgoed van het schoolleven en -verleden. De klassieke Erfgoeddag vindt plaats op zondag 24 april 2022. In de loop van de week die daarop volgt verschuift de focus naar leerkrachten en leerlingen uit het leerplichtonderwijs.

Download de inspiratiebrochure [hier](#) of bestel een papieren versie via info@erfgoeddag.be. Verschillende vormingen worden opgezet rond erfgoed en onderwijs. Het volledig aanbod vind je op de vormingskalender van Faro. Op 30 november 2021 vindt in Lamot in Mechelen het sectorevent van erfgoed plaats, met ook daar erfgoed en onderwijs als thema: [save the date](#).

CEAH en KADOC coördineren de **vijfdelige vormingsreeks** 'Slim aan de slag met schoolerfgoed'. In mei 2021 vond al de digitale sessie: 'leerlingen maken (de identiteit van) de school' plaats. Er volgen nog drie sessies op locatie en 1 digitale vorming. Deelname is gratis.

Inschrijvingen via [Slim aan de slag met schoolerfgoed \(office.com\)](#)

Programma

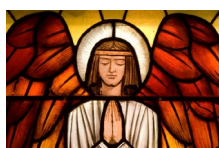
26 mei 2021 (13u.-16u.): 'Leerlingen maken (de identiteit van) de school'
Digitaal

29 september 2021 (**VOLZET!**): 'Bewaren van schoolerfgoed buitengewoon
onderwijs: ja, maar hoe?'
Dominiek Savio in Gits

20 oktober 2021 (namiddag): 'Schoolerfgoed valoriseren en beheren met vrijwilligers'
Heilig-Grafinstituut in Turnhout

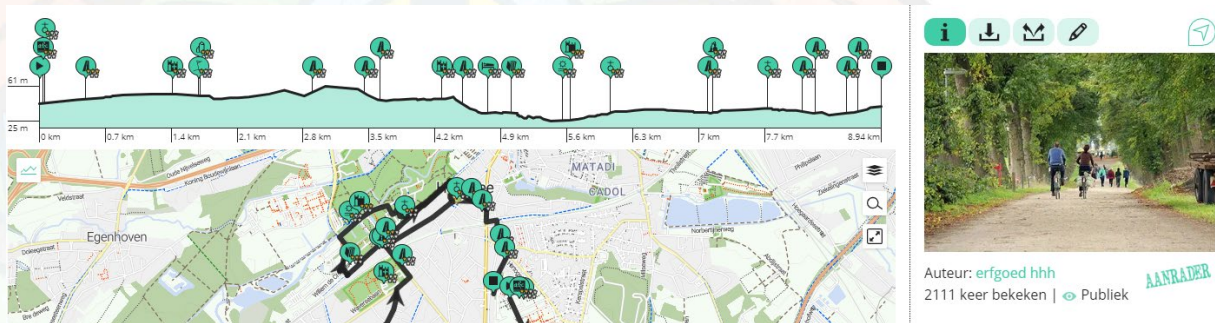
17 november 2021 (namiddag): 'Op zoek naar schoolerfgoed?'
Digitaal

26 januari 2022 (hele dag): 'Werken aan interculturaliteit vanuit de nieuwe
leerplannen'
Heilig Hartinstituut Heverlee

6. De Erfweg : flirt met de taalgrens

We blijven in dit nummer nog even in het Waalse landsgedeelte, althans net over de taalgrens. Het is al weer enige tijd geleden dat jullie een nieuwe Erfwegwandeling kregen aangeboden. Daar komt dit schooljaar verandering in. Cultureel erfgoed annuntiaten Heverlee en natuurgids Ernst Gülcher sloegen de handen in elkaar . Ernst is een van de coauteurs van het boek *Miradal*. Ga je voor de Erfweg op pad met hem, dan zie je zoveel meer: verbindingswegen uit de Romeinse tijd, bakenbomen, abdijdomen en afspanningen (cortils) voor melaatsen. We flirten in de komende weken met de taalgrens, met bos- en veldrand, met open vlakke en afgebakende domeinen.

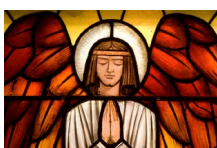

Je krijgt het kant en klaar en mooi behapbaar op je bord geserveerd als wandellussen, volledig in de geest van de Erfweg, met een duidelijke routing en veel informatie voor de meerwaardezoeker. We maken er stuk voor stuk 'AANRADERS' van.

'Embarras du choix': de zuidelijke rand van het Meerdaalwoud, op amper een tiental kilometers van Leuven, is een prachtige plek vol vergezichten en verrassende verhalen. De Arenbergs, de norbertijnen van Park en andere 'Leuvenaars' duiken regelmatig in de verhalen op. Wist je bijvoorbeeld dat er een middeleeuws ommuurd abdijdomein van 40 ha in Hamme-Mille ligt met de naam 'Valduc'. Niet te verwarren met Val Duchesse in Oudergem bij Brussel, maar de geschiedenis ervan is even rijk. De abdij had vanaf de 14 de eeuw een refugehuis aan de Leuvense Naamsestraat. Het pand op deze plek is thans beschermd en in gebruik als textielprintshop.

De abdij, werd zoals de naam het zegt, gesticht door de Hertog van Brabant en zijn dochter Margaretha werd een van de eerste abdisen. De vrouwelijke kloosterlingen hadden het druk

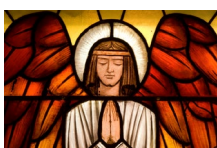

met hun kerkelijke plichten maar ook met wereldse taken zoals weven, borduren en naaien, lezen en onderwijs aan meisjes (in het Nederlands!), de armen en zieken hulpverlenen, het bewerken van de velden en groentetuinen, het houden van het vee en het onderhouden van de visvijvers. Er werd bier gebrouwen en wijn geteeld. Het klooster onderhield lange tijd goede contacten met het hof van Brabant. De relaties met de heren van Croÿ en Arenberg waren wel niet probleemloos. De abdij overleefde de Franse tijd niet en werd in 1800 bij opbod verkocht. Het domein kwam in privéhanden en eind 19de eeuw werd er een riant landhuis opgetrokken. Dat is tot vandaag de toestand.

Er is nog zoveel meer te vertellen maar daarvoor moet je dus wachten tot de eerste editie van de nieuwe reeks Erfwegwandelingen. Een ding werd duidelijk tijdens de voorbereidingen: Wallonië herontdekt zijn culturele rijkdom en op vele plaatsen verstaat men de kunst om daar de hele dorpsgemeenschap bij te betrekken. In Tourinnes-la-Grosse bijvoorbeeld gaat men op een actieve en creatieve manier om met al die erfgoedrijkdom. De Romaanse kerk met imposante toren werd prachtig gerestaureerd. De kleurrijke en verhalende monumentale keramiekkunst Max Van der Linden (1922-1999) die je er in de kerk aantreft, is heel bijzonder.

Dit jaar viert het dorp het duizendjarig bestaan van zijn 'Eglise Saint-Martin'. Een nieuw beeld: 'De mantel van Sint-Maarten', het resultaat van een participatief proces onder leiding van kunstenaar Pierre Amir Sassone zal op 4 september worden ingehuldigd op het kerkplein. Op Open Monumentendag op 12 september zijn er geleide historische bezoeken aan de kerk (12u30/14u00/15u30). Je moet er snel bij zijn want de plaatsen zijn beperkt. [Inschrijven via www.lecentreculturel.be](http://www.lecentreculturel.be). Er volgt nog een klassiek muziekfestival in september (www.maxfestival.be). De leerlingen van de plaatselijke basisschool werkten samen met een steenhouwer en maakten een echte rondboog zoals in de gewelven van de kerk. De leerlingen van het vierde leerjaar doken in het dagelijkse leven van Tourinnes en verbeeldden het samen met een kunstenaar in een tapijt. Misschien een gelegenheid om nu al eens een eerste verkennend bezoek te brengen. Het zal je zeker overtuigen om in de toekomst 'De Erfweg' aan te klikken.

Voor het volledige programma zie <https://www.millenaire.be>

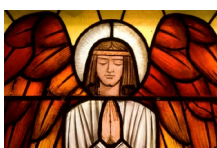

7. Een vrouwenwereld van fotoestellen, glasplaten en ontwikkelingsbaden

De gemeente Glabbeek, waarvan Attenrode deel uitmaakt, organiseert binnenkort een tentoonstelling als hommage aan Odette Dereze.

Odette Dereze ligt, volgens haar testamentaire wens, samen met haar moeder Margriet Dereze, die in Attenrode opgroeide, begraven in de schaduw van de kerk. Tijdens haar leven heeft Odette (1932-2020) nauwelijks in het dorp vertoefd. Moeder Margriet ging recht van de schoolbanken bij zuster Angélique en Archangela dienen in Brussel. Ze werd moeder en kwam bij Germaine Van Parys (1893-1983) terecht, die in de jaren 1920 al haar opgang maakte als beroepsfotografe in vaste dienst bij Le Soir. Dat was in die periode nog iets heel uitzonderlijks. Van Parys ontfermde zich over haar, werd meter en mentor van de kleine Odette.

Fotoestellen, glasplaten en ontwikkelingsbaden, daaruit bestond de Brusselse wereld waarin Odette opgroeide en een scherp observatievermogen ontwikkelde. Na een stage fotografie in 1952 ging ze werken voor het persbureau Van Parys. Odette koos onderwerpen uit het dagelijkse leven en maakte foto's die duidelijk met de empathische blik van haar leermeesters werden genomen. Als scherp waarnemer slaagde ze erin de gebeurtenissen van haar tijd te vereeuwigen met reportages. Ze fotografeerde politieke zowel als culturele gebeurtenissen, legde stakingen en betogingen op de gevoelige plaat, maar was ook bij officiële bezoeken van royalty's present. Haar foto's van de brand in 1968 in het warenhuis *Innovation* gingen de wereld rond. Haar stijl kenmerkte zich door de creatie van een visuele spanning in het beeld.

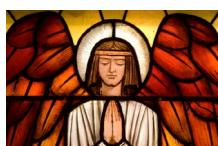
Van Parys was een pionier in de persfotografie. Dereze trad in haar voetsporen. Samen slaagden ze er wonderwel in het te maken in een internationale, overwegend mannelijke wereld van beroepsfotografen. Ze ontwikkelden een netwerk in binnen- en buitenland en bouwden een bevoorrechte relatie op met de Koninklijke familie, in het bijzonder met koning Boudewijn en koningin Fabiola. De ondernemende dames richtten een eigen fotoagentschap op om hun indrukwekkende fotografische oeuvre te beheren. Toch, en dat is weer klassiek, is over beide fotografen tot vandaag verder weinig bekend. Gelukkig werden ze recenter herontdekt, dankzij tentoonstellingen, oa in het Fomu en de uitgave van twee fotoboeken.

Waar: kerk Attenrode 9 -10 oktober 2021 [google maps](#)

Prijs: gratis/vrije toegang

8. Een niet mis te verstane 'Boodschap'

De afgelopen maanden liepen er diverse vakantiekiekjes binnen. Karen Vanhaecht ontdekte 'annuntiaten' in Noord-Italië. Uiterst charmante beelden waren het. Ze waren genomen enkele kilometers landinwaarts aan de Italiaanse Riviëra in Diano Castello (Imperia), niet ver van San Remo. Zusters 'annuntiaten' leidden er een kleuterschool.

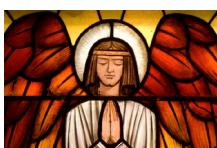

Uit het Franse Langres liepen dan weer andere beelden binnen. Paul ontdekte een 'annuntiatenklooster' in Langres, toen hij een tussenstop maakte op doorreis naar Zwitserland.

Enig onderzoek bevestigde het vermoeden. Er is niet echt een 'familieband' met de Belgische annuntiaten. Telkens kwamen andere stichteressen in actie. Het waren wel altijd vrouwen die in de 'Annuntiatio' inspiratie vonden voor een religieuze stichting. Annuntiatio is een ander woord voor de 'Boodschap aan Maria', zoals ze beschreven staat bij evangelist Lucas. De aankondiging van de menswording van God door de Aartsengel Gabriël en de aanvaarding van Maria dat ze moeder zou worden is een belangrijk thema in de Europese (religieuze) kunst. Het inspireerde dus ook herhaaldelijk stichteressen bij de vorming van vrouwelijke aan god gewijde gemeenschappen. Nu eens lag het aan de oorsprong van de keuze voor een overwegend op het gebed (contemplatief) gericht leven, dan weer van een meer op de sociale actie (apostolisch) gericht gelovig engagement.

De zuster gemeenschap die tot in de jaren 1980 in Langres gevestigd was, ressorteerde onder de 'annuntiaten celestijnen', ook blauwe annuntiaten genoemd (naar hun habijt) of Italiaanse annuntiaten (naar de oorsprong van hun orde). Ze werd in het begin van de 17de eeuw gesticht in Genua door de weduwe Maria Victoria Strata Fornari. Ook in onze streken kende de 'Italiaanse' orde een verspreiding, met onder andere een klooster in Mons. De orde van de Franse annuntiaten met het kenmerkende rode habijt, werd een eeuw eerder gesticht door de dochter van de Franse koning Jeanne de Valois. De orde werd in 1517 onder toezicht van de

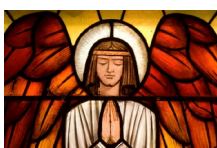

minderbroeders-observanten geplaatst: de stroming binnen de franciscanen die de letter en de geest van Franciscus' regel verdedigde. Deze stichting baadde in de franciscaanse geest. De Franse annuntiaten, behielden, anders dan de clarissen, wel een mate van zelfbestuur.

Dan hebben we het nog niet gehad over de apostolische stichtingen op het einde van de 18de eeuw. Door de Franse Revolutie waren de religieuze ordes onteigend en vaak ook ontbonden. Net op het moment dat het religieuze leven ten dode opgeschreven leek, kwamen nieuwe lokale stichtingen tot stand. Ze werden ditmaal in het leven geroepen door een plaatselijke pastoor. Hij verzamelde jonge gelovige vrouwen rondom zich die zich ter plaatse wilden inzetten voor het armenonderwijs en de ziekenzorg. Het was een succesformule. Dit soort stichtingen werd in de 19de eeuw omgevormd tot religieuze organisaties en ingekapseld in de diocesane kerkstructuur. Zo verging het ook de dochters van Bermhertigheid in Veltem. Toen de stichting in de 19de eeuw een kerkrechtelijke organisatie werd, kregen ze naast hun lokale praktische statuten de beschouwende regel van de Franse annuntiatenorde 'ter overweging'. Zo ontstond in dit geval een meer dan mentale affiniteit maar ook een spirituele verwantschap.

En wat en wie lag aan de oorsprong van onze Italiaanse zusters in Imperia? Enig opzoekingswerk brengt verduidelijking. Ene Francesca Ranixe (1796-1875) was de stichteres. Ze begon in 1824 een gratis school voor de meisjes van haar stad. Ze vestigde zich met een aantal jonge vrouwen in het pand van het voormalige klooster van de Barnabieten. Haar stichting werd in 1853 een volwaardige congregatie met de naam Congregatie van de "Arme Clarissen Zusters van de Allerheiligste Annunciatie", met het specifieke charisma van opvoeding en onderricht van jonge mensen, en een voorkeur voor de armsten. Van de stichteres die de kloosternaam Maria Leonarda aannam, verscheen in 2014 nog een biografie. Ze was contemplatief en actief tegelijk, 'clarisse' en lerares.

Voor wie een woordje Italiaans verstaat:

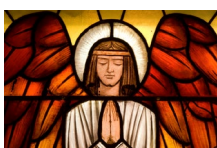
<http://www.clarisseannunziata.it/images/Venerabile%20M.M.L.%20RANIXE.pdf>

9. Ibn El Arabi: verbeelding en diversiteit

CIMIC vzw en SPES-forum vzw organiseren op **20 november 2021** in de **feestzaal van het Heilig Hartinstituut Heverlee** een congres over filosoof Ibn al-'Arabi, tijdgenoot van Averroës en Rumi. Ibn al-'Arabi (Murcia 1165 - Damascus 1240) is een van de meest invloedrijke denkers en soefi's uit de islamitische geschiedenis. Hij laat talrijke geschriften na waarin hij een unieke bijdrage levert aan het debat tussen rede en spiritualiteit.

Voor Ibn al-'Arabi stelt de tussenwereld van de verbeelding de mens in staat om de werkelijkheid waarin wij leven als eenheid te ervaren en te vatten. Enkel met de rede of enkel met het gevoel lukt ons dat niet. Verbeelding is een universeel menselijk vermogen dat dikwijls verwaarloosd wordt, zeker door de rationele filosofie. Voor Ibn al-'Arabi hebben alle religies deel aan dezelfde verbeeldingswereld en manifesteren de verschillen zich louter op het vlak van vormen en overtuigingen. Daarmee reikt Ibn al-'Arabi ons handvaten aan om hedendaagse uitdagingen te benaderen en laat hij ons een ander gezicht van de Islam ontdekken.

Ibn al-'Arabi werd geboren in het Andalusische Murcia in een welstellende familie. Zijn jeugd kan vergeleken worden met die van Franciscus van Assisi: een rijkeluiszoon die een godsverlangen ontdekt. Hij trok zich geregeld terug in een soort retraite en op zijn 15de kreeg hij een eerste visioen en 'verlichting' (fath), die hij ervoer als een 'terugkeer tot God'. Hij was een bijzonder intelligent man die het grootste deel van zijn volwassen leven door Noord-Afrika en het Midden-Oosten reisde. Dit nomadische bestaan bracht hem in contact met verschillende culturen en ideeën. Het verklaart zijn openheid en respect tegenover 'het andere' en zijn universele visie op religie. Hij overleed op 75-

jarige leeftijd in Damascus, waar voor hem een mausoleum werd gebouwd.

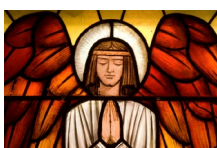
Het congres komt er naar aanleiding van de Nederlandse vertaling van het boek van William Chittick over Ibn al-'Arabi bij Milinda's Uitgeverijen en Waerbeke: 'Heilige verbeelding. Ibn al-'Arabi over religieuze diversiteit'. Voor het eerst kunnen zowel moslims als niet-moslims in het Nederlands kennis maken met zijn spiritualiteit.

CIMIC vzw en SPES-forum vzw werken op **zaterdag 20 november 2021** een dagprogramma uit waarbij Gregory Vandamme, Christine Gruwez en Marc Colpaert in de voormiddag het belang van Ibn al-'Arabi en zijn visie op verbeelding en kosmos toelichten. In de namiddag vertellen Mohammed Ridouani, Benoît Standaert, Nyanchama Okemwa en Birsan Taspinar hoe de spirituele verbeeldingskracht van de filosoof nog steeds herkenbaar is en hun hedendaagse praktijk inspireert. Het geheel wordt opgeluisterd met soefi muziek.

Wanneer: zat 20 november 2021

Waar: feestzaal Heilig Hartinstituut Heverlee

10. Opheldering gezocht

Bij de recente verhuis in het erfgoeddepot, stootten we op dit brandglasraam. De raamvorm waarin het gevat zit doet vermoeden dat het uit een gebouw op de campus HHH, met name Flos Campi, komt. Elke metadatering ontbreekt evenwel. Het is alleen bekend dat het tussen 2003 en 2006 door de equipe van de technische dienst in het archief werd binnengebracht. Het raam is niet gedateerd, noch gesigneerd. Het stelt de drie 'momenten/metaforen' uit het lijdensverhaal voor: het doek van Veronica, de haan die drie maal kraait en de tekens van de kruisiging.

Elke informatie die kan helpen om dit glasraam te typeren, te dateren of de herkomst preciezer te bepalen zijn zeer welkom.

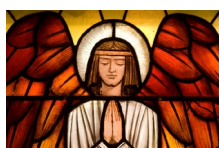
11. Laat je opnieuw in vervoering brengen

Het culturele seizoen trekt zich na een zeer ongewone pauze weer op gang. Sedert 1 september 2021 kan het culturele leven opnieuw vorm krijgen. Na een repetitiejaar in moeilijke omstandigheden kijkt iedere muzikant, koorzanger of voordrachtskunstenaar er naar uit om weer de weg naar het publiek te vinden.

Verenigingen of groepen die nog een geschikte locatie voor een concert of kunstzinnige voorstelling zoeken, kunnen vanaf heden opnieuw terecht in de Boodschapkapel. Een huwelijksviering zette recent het nieuwe seizoen met stijl in.

De kapel biedt in normale omstandigheden plaats aan 750 personen. Volgens de huidige bepalingen kunnen er evenementen tot 200 personen plaats vinden. Het digitaal aangestuurde orgel is gestemd en bespeelbaar. De accommodatie is ook uitgerust met een vleugelpiano. Waarop wachten?

De geadiste rondleidingen voor groepen zijn vanaf midden september ook opnieuw mogelijk. Heeft jouw vereniging interesse in de architectuurwandeling, wil ze een exclusief bezoek aan de Boodschapkapel brengen, in de Erfgoeddepots achter de schermen komen kijken of gaat ze in de lente liever voor de bomenwandeling informeer dan vrijblijvend naar de voorwaarden. Of misschien wil je met je groep of klas wel op een actievere manier de site verkennen. We werken het uit op maat.

COLOFON

Redactie: Ria Christens mmv Rozemie Couckuyt, Magda Guelinckx, Tina Vanhoye

Layout en eindredactie: Ria Christens

Fotografie : Danny Brison, Walter D'Hoore (p. 22), Karen Vanhaecht (p. 16)

© vzw Cultureel Erfgoed Annuntiaten Heverlee

